

I- THẾ NÀO LÀ ĐỘNG VẬT QUÝ HIẾM ?

■ Động vật quý hiếm là những động vật có giá trị về : thực phẩm, dược liệu, mỹ nghệ, nguyên liệu công nghệ, làm cảnh, khoa học, xuất khẩu... và là những động vật sống trong thiên nhiên trong vòng 10 năm trở lại đây đang có số lượng giảm sút.

Động vật nào có số lượng cá thể giảm 80% được xếp vào cấp độ rất nguy cấp (CR) ; giảm 50% thì được xếp vào cấp độ nguy cấp (EN) ; giảm sút 20% thì được xếp ở cấp độ sẽ nguy cấp (VU). Bất kì một loài động vật quý hiếm nào được nuôi hoặc bảo tồn(*) thì được xếp vào cấp độ ít nguy cấp (LR).

II- VÍ DỤ MINH HOẠ CÁC CẤP ĐỘ TUYỆT CHỦNG CỦA ĐỘNG VẬT QUÝ HIẾM Ở VIỆT NAM

▼ Đọc mục I, quan sát hình 60 và đọc các thông tin có liên quan tới hình. Lựa chọn những câu trả lời và điền vào bảng sau :

Bảng. Một số động vật quý hiếm cần được bảo vệ ở Việt Nam

<i>Tên động vật quý hiếm</i>	<i>Cấp độ đe dọa tuyệt chủng</i>	<i>Giá trị động vật quý hiếm</i>
1. Ốc xà cừ		
2. Hươu xạ		
3. Tôm hùm đá		
4. Rùa núi vàng		
5. Cà cuống		
6. Cá ngựa gai		
7. Khi vàng		
8. Gà lôi trắng		
9. Sóc đỏ		
10. Khướu đầu đen		
<i>Câu trả lời lựa chọn</i>	Ít nguy cấp (LR) Sẽ nguy cấp (VU) Nguy cấp (EN) Rất nguy cấp (CR)	1. Kỹ nghệ khảm trai ; 2. Dược liệu sản xuất nước hoa ; 3. Thực phẩm đặc sản xuất khẩu ; 4. Dược liệu chữa còi xương ở trẻ em, thẩm mỹ ; 5. Thực phẩm đặc sản, gia vị ; 6. Dược liệu chữa hen, tăng sinh lực ; 7. Cao khi (dược liệu), động vật thí nghiệm ; 8. Động vật đặc hữu(**), thẩm mỹ ; 9. Giá trị thẩm mỹ ; 10. Động vật đặc hữu... chim cảnh.

(*) Sống trong điều kiện được bảo vệ

(**) Động vật đặc hữu của Việt Nam : Động vật chỉ có ở Việt Nam.

1. Ốc xà cừ có giá trị kinh tế cao nhất trong các loài xà cừ, được dùng trong kỹ nghệ khảm tranh

6. Cá ngựa gai có giá trị dược liệu chữa bệnh hen suyễn và tăng sinh lực

2. Hươu xạ cỡ nhỏ không có sừng. Con đực có tuyến xạ tiết xạ hương dùng để làm thuốc và chất định hương cho nước hoa

7. Khỉ vàng có giá trị dược liệu (cao khí) có tác dụng bồi dưỡng sức khỏe, bổ máu, điều hoà kinh nguyệt ở phụ nữ, là động vật thí nghiệm trong y học

3. Tôm hùm đá, có giá trị thực phẩm xuất khẩu cao

8. Gà lôi trắng, động vật đặc hữu của Việt Nam, có giá trị thẩm mỹ, chim cảnh

4. Rùa núi vàng có giá trị thẩm mỹ và dược liệu

9. Sóc đỏ có giá trị thẩm mỹ

5. Cà cuống có giá trị thực phẩm đặc sản: tuyến thơm ở con đực và thịt, trứng ở con cái

10. Khuởu đầu đen, động vật đặc hữu của Việt Nam, có giá trị thẩm mỹ, chim cảnh

Hình 60. Một số động vật quý hiếm trong Sách đỏ Việt Nam (có sự giảm sút số lượng trong 10 năm gần đây).

Giảm sút số lượng cá thể 80% : ốc xà cừ, hươu xạ
 Giảm sút số lượng cá thể 50% : tôm hùm, rùa núi vàng
 Giảm sút số lượng cá thể 20% : cà cuống, cá ngựa gai
 Những động vật được nuôi bảo tồn : khỉ vàng, gà lôi trắng, sóc đỏ, khuởu đầu đen.

III - BẢO VỆ ĐỘNG VẬT QUÝ HIẾM

■ Để bảo vệ động vật quý hiếm cần đẩy mạnh việc bảo vệ môi trường sống của chúng, cấm săn bắt, buôn bán trái phép, đẩy mạnh việc chăn nuôi và xây dựng các khu dự trữ thiên nhiên.

Động vật quý hiếm là những động vật có giá trị về những mặt sau : thực phẩm, dược liệu, mỹ nghệ, nguyên liệu công nghệ, làm cảnh, khoa học, xuất khẩu... đồng thời nó phải là động vật hiện đang có số lượng giảm sút trong tự nhiên. Việc phân hạng động vật quý hiếm dựa vào mức độ đe dọa sự tuyệt chủng của loài, được biểu thị cụ thể bằng những cấp độ : rất nguy cấp (CR) ; nguy cấp (EN) ; sẽ nguy cấp (VU) ; ít nguy cấp (LR). Để bảo vệ động vật quý hiếm cần đẩy mạnh việc bảo vệ môi trường sống của chúng, cấm săn bắt, buôn bán trái phép, cần đẩy mạnh việc chăn nuôi và xây dựng các khu dự trữ thiên nhiên.

Câu hỏi ?

1. Thế nào là động vật quý hiếm ?
2. Căn cứ vào cơ sở phân hạng động vật quý hiếm, giải thích từng cấp độ nguy cấp. Cho ví dụ.

Em có biết ?

Voi là động vật quý hiếm được xếp ở cấp độ rất nguy cấp (CR). Voi nặng tới 3 000 – 5 000 kg ; vòi voi mang hai lỗ mũi để ngửi, thở và là vũ khí tự vệ, tấn công, là “tay” để thực hiện mọi động tác phức tạp, vòi phun nước khi vệ sinh cho mình và tắm cho đàn con. Ngà voi chính là đôi răng cửa hàm trên của voi đực, nặng tới 15 – 20kg. Một ngày voi ăn tới 150 – 300kg cỏ, lá cây... Voi được thuần hoá để kéo gỗ, thồ hàng... ngà voi có giá trị xuất khẩu. Ở Việt Nam hiện nay chỉ còn khoảng 100 – 110 con. Hiện nay trên thế giới, voi đang bị truy lùng, săn bắn để lấy ngà là nguyên liệu quý sản xuất các đồ mỹ nghệ cao cấp. Các tổ chức bảo vệ thiên nhiên và động vật hoang dã không ngừng lên án, đấu tranh bảo vệ đàn voi hiện nay còn sống sót.